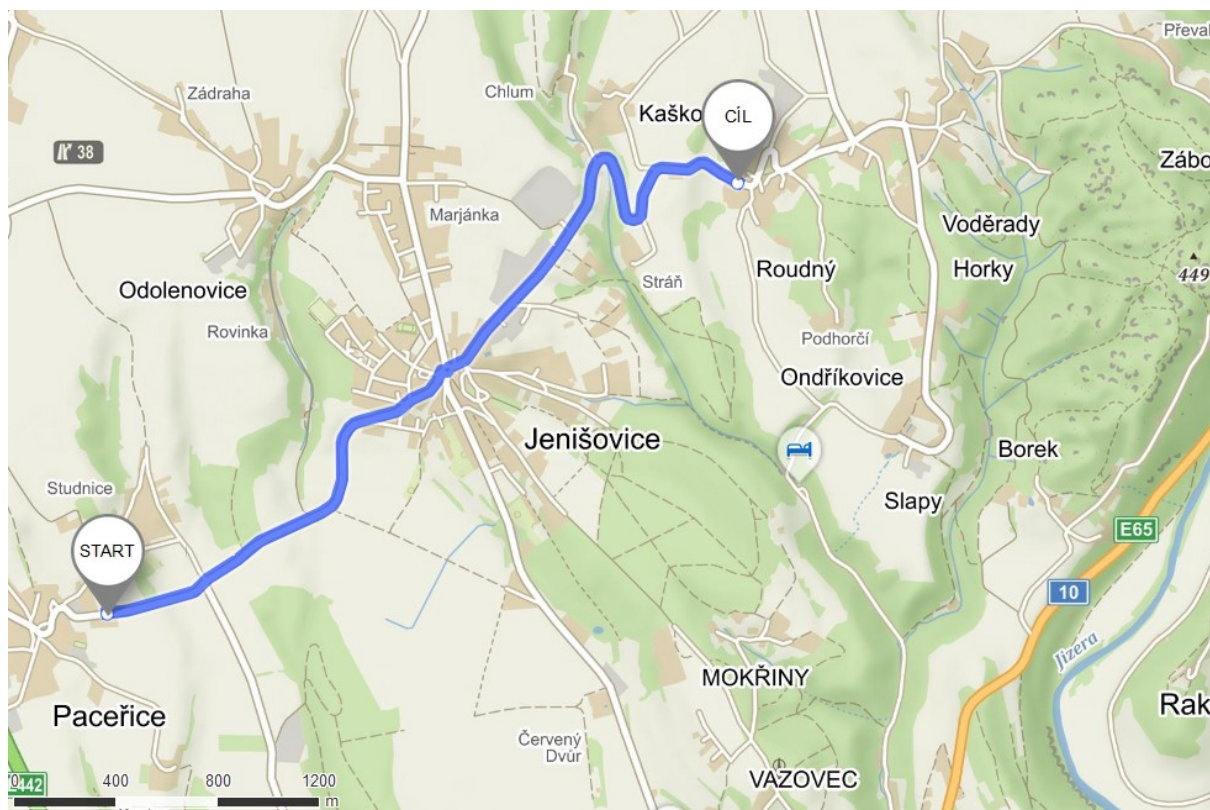

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

Zoologické hodnocení okolí silnice mezi obcemi Paceřice, Jenišovice a Roudný

Obce Paceřice a Roudný jsou od sebe vzdáleny přibližně 3,8 km, zoologické hodnocení bylo prováděno mimo zastavěné území obou vesnic i obce Jenišovice.

Úsek mezi Paceřicemi a Jenišovicemi je tvořen starší alejí doplněnou místy souvislým zápojem křovin a vtroušených neovocných stromů. Od Jenišovic k Roudnému prochází silnice lesem a na kopci mezi poli ji doprovází oboustranná alej třešní.

Mapa sledované lokality mezi Paceřicemi a Roudným

Charakter vegetace rostoucí podél vozovky mezi obcemi Paceřice-Jenišovice a Jenišovice-Roudný je poněkud odlišný.

Od Paceřic po křižovatku jižně směrem k Turnovu je dřevinný doprovod podél silnice slabý. Zůstalo zde několik ojedinělých stromů, při severní straně silnice na zbytky silniční zeleně v kratším úseku navazuje remízek mezi poli.

Dále směrem na východ rostou stromy podél silnice v původně pravidelné aleji. Zpočátku pouze jednostranně, později po obou stranách místy s mezerami. V některých úsecích blíže k Jenišovicím se v aleji zachovaly skupiny stromů s podrostem, případně ostrůvky křovin navazující na okolní zeleň. Z hlediska biodiverzity patří tyto části dřevinného doprovodu k nejhodnotnějším.

Jabloně v základní kostře aleje jsou v dlouhodobě neudržovaném stavu, stromy místy následkem poranění zmlazují a zarůstají do křovin. Některé poškozené jabloně disponují zajímavými dutinami.

Co se týče silničního úseku Jenišovice-Roudný, zde od okraje Jenišovic klesá silnice podél zemědělských staveb do údolí a následně výrazně stoupá do kopce podél lesa. Dřeviny rostoucí v okolí komunikace mají spíše náletový charakter a plynule navazují na porost v okolí. Nad serpentinou směrem k odbočce ke Kaškovcům se podél silnice objevuje třešňová alej, která s mezerami pokračuje až do Roudného. Třešně v aleji jsou v poměrně dobrém stavu, nenachází se zde téměř žádný křovinný doprovod.

Metodika provedeného monitoringu:

Při provedeném monitoringu na lokalitě byla věnována hlavní pozornost výskytu ptáků. Zhodnocena byla i vhodnost stromů rostoucích podél silnice pro netopýry, eventuálně dřevokazný hmyz.

Lokalita byla navštívena 25.5.2021, tedy v období, kdy už by měly být tažné druhy ptáků zpátky ze zimovišť.

Stromy v aleji byly jednotlivě prohlédnuty za účelem zhodnocení stavu dutin z pohledu možných hnízdišť ptáků a dočasných či dlouhodobých úkrytů pro netopýry. Přítomnost těchto živočichů je sledována podle typických znaků (zbytky trusu, škrábance na kůře, hnízda, posouzení vhodnosti dutin k osídlení netopýry).

K monitoringu výskytu ptačích druhů v aleji a jejím okolí sloužily vokalizační projevy ptáků (zpěv) a přímá pozorování. Jednotlivé terénní návštěvy však nemohou plně nahradit dlouhodobé sledování lokality. Další informace týkající se zvláště chráněných druhů ptáků, které by mohly být realizací projektu dotčeny, proto doplnila recentní data z Nálezové databáze ochrany přírody AOPK ČR (dále jen „NDOP“).

Zjištěné druhy živočichů

Ptačí druhy zjištěné na lokalitě v rámci zoologického mapování shrnuje následující tabulka s vyznačením druhů zvláště chráněné podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. k zákonu č. 114/1992 Sb, o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZCHD“). Druhy významněji vázané na stromový porost aleje (eventuálně navazující keřový podrost) jsou vyznačeny tučně.

Český název	Vědecký název	Stav ochrany podle legislativy
budníček menší	<i>Phylloscopus collybita</i>	kriticky ohrožený
dlask tlustozobý	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	
drozd zpěvný	<i>Turdus philomelos</i>	
holub hřivnáč	<i>Columba palumbus</i>	
káně lesní	<i>Buteo buteo</i>	
konipas bílý	<i>Motacilla alba</i>	
kos černý	<i>Turdus merula</i>	
luňák červený	<i>Milvus milvus</i>	
pěnice černohlavá	<i>Sylvia atricapilla</i>	
pěnice hnědokřídla	<i>Sylvia communis</i>	
pěnice pokřovní	<i>Sylvia curruca</i>	

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

pěnkava obecná	<i>Fringilla coelebs</i>	ohrožený
rákosník zpěvný	<i>Acrocephalus palustris</i>	
rorýs obecný	<i>Apus apus</i>	
skřivan polní	<i>Alauda arvensis</i>	
straka obecná	<i>Pica pica</i>	ohrožená
strnad obecný	<i>Emberiza citrinella</i>	
sýkora koňadra	<i>Parus major</i>	
sýkora modřinka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	
špaček obecný	<i>Sturnus vulgaris</i>	
vlaštovka obecná	<i>Hirundo rustica</i>	
vrabec domácí	<i>Passer domesticus</i>	
vrabec polní	<i>Passer montanus</i>	
vrána obecná	<i>Corvus corone</i>	

Tabulka 1.: Druhy zjištěné na sledované lokalitě. Tučně jsou vyznačeni ptáci, kteří mohou aktivně využívat doprovodnou vegetaci rostoucí podél silnice. V daném případě poněkud netypicky i rákosník zpěvný, neboť byl zjištěn na křovinách vedle vozovky.

Okolí sledované silnice obývá poměrně početná paleta ptačích druhů především s ohledem na keřové pasáže západně od Jenišovic a navazující remízky v okolí. Úsek mezi křižovatkou na Turnov a Paceřicemi neposkytuje vhodné podmínky pro výskyt většího množství ptáků, neboť zde dřeviny rostou jen řídce. Rovněž alej třešní v horní pasáži silnice mezi Jenišovicemi a Roudným nenabízí velkou pestrost biotopu, neboť alejové stromy postrádají keřový doprovod.

Žádný z ptačích druhů s bezprostředním vztahem ke dřevinám v okolí sledované komunikace nepatří mezi ZCHD. Vlaštovka obecná a rorýs obecný pouze přelétávají v okolí při sběru potravy podobně jako luňák červený. Všechny tyto druhy mají velké areály. Data zjištěná při terénním pozorování je nicméně nutné doplnit údaji z NDOP, neboť některé ze ZCHD vázaných na biotop dřevin rostoucích u silnice nemusejí být při terénní návštěvě zjištěny.

NDOP přináší pro sledované území informace o výskytu většího množství ZCHD ptáků, většina z nich však nemá přímou vazbu k danému biotopu a případnou rekonstrukcí aleje nebude dotčena. Jediným druhem, který se podle NDOP v okolí prokazatelně vyskytuje a zásahem do dřevin v okolí sledované silnice by mohl být dle mého názoru dotčen, je ůhýk obecný (*Lanius collurio*).

Podle NDOP byl v území v minulosti doložen i výskyt několika druhů netopýrů, kteří byli zaznamenáni přímo v Jenišovicích. Jedná se o netopýra velkého, ušatého, hvízdavého a nejmenšího, přičemž všechny druhy netopýrů patří mezi ZCHD. Vyjma netopýra velkého jde o zvířata, která mohou průběžně využívat jako dočasné úkryty rovněž dutiny stromů a trhliny pod kůrou. V části silnice mezi odbočkou na Turnov u Paceřic a Jenišovicemi se v rámci jablonové aleje nacházejí u několika stromů větší dutiny, místy i s odchlíplou kůrou. Podobné poškození kůry bylo zjištěno i na některých třešních u Roudného. Tyto stromy by mohly být příležitostně využívány zmíněnými druhy netopýrů. Při prohlídce konkrétních dutin nicméně nebyly zjištěny pobytové stopy svědčící o pravidelném využívání či výskytu letní kolonie letounů.

Závěr zoologického monitoringu a doporučení k realizaci projektu

Při terénní pochůzce na lokalitě byl ze skupiny ZCHD živočichů zjištěn výskyt **vlaštovky obecné, rorýse obecného a luňáka červeného**. Žádný z těchto druhů ptáků však nemá přímou vazbu k dřevinám rostoucím podél silnice.

V terénu, poněkud překvapivě, nebyl zaznamenán **tuhýk obecný** (ZCHD v kategorii „ohrožený“). Tento druh však z okolí opakovaně uvádí NDOP a u silnice západně od Jenišovic se nachází vyloženě vhodný biotop pro výskyt tohoto ptáka. Tuhýci jsou silně teritoriální, v případě výskytu na lokalitě by proto neměli ujít pozornosti. Na druhou stranu je letošní rok netypický poměrně vlhkým a chladným počasím, které opozdilo přilet ptáků ze zimovišť. Letošní první pozorování tuhýků obecných (podle ornitologické databáze Avif) se začala v Libereckém kraji objevovat až kolem 15. května, je tedy možné, že do doby provedeného mapování (25.5.) nestačili tito ptáci na českorajsku obsadit teritoria. S ohledem na tyto skutečnosti i databázi NDOP by mělo být s tuhýkem obecným v lokalitě počítáno. Z tohoto důvodu doporučuji v maximální možné míře omezit zásahy do křovin v podrostu alejových stromů.

Jakékoliv plánované zásahy do dřevin doporučuji vždy provádět mimo období hnízdění ptáků. V širším okolí aleje se nachází dostatek stromů i křovin pro zajištění náhradních hnízdišť i potravních příležitostí v případě druhů, které by mohly být realizací projektu okrajově dotčeny.

Přestože na lokalitě nebyla při terénním šetření zaznamenána přítomnost netopýrů, je opakovaně doložena z Jenišovic v NDOP (**n. velký, n. ušatý, n. hvízdavý a n. nejmenší**). Některé starší jabloně poskytují zajímavý biotop, který mohou příležitostně využít malé druhy netopýrů. Netopýři mohou využívat štěrbinu na stromech jako dočasné úkryty. Výskyt letní kolonie není na tomto typu dřevin pravděpodobný. Pokud by mělo dojít k odstranění starých stromů v aleji, případně bude plánován zásah (ořez) až do prostoru dutin, mělo by tak být učiněno nejlépe v období od poloviny března do jeho konce. Tento termín je nejlepší možný s ohledem na netopýry i ptáky.

Zachování a obnovu aleje v krajině lze vnímat jako důležitý prvek z hlediska systému ekologické stability. Zeleň v okolí silnice navyšuje biodiverzitu v krajině i estetické parametry lokality. Dočasné zásahy do dřevin by neměly být z hlediska druhů vázaných na tento biotop problematické s ohledem na poměrně pestrou krajinnou mozaiku v okolí, která může převzít dočasně oslabené funkce porostu dřevin v okolí mapované silnice.

Zpracovala:

Mgr. Olga Hušková

Použitá literatura a další zdroje:

AOPK ČR. Nálezová databáze ochrany přírody. [on-line databáze; portal.nature.cz]. 2021-06-02

Databáze Avif na stránkách <https://birds.cz/avif/>, data ke dni 2.6.2021

Mapové podklady podle www.mapy.cz

Netopýři v lesích: doporučení pro lesnickou praxi – Cepáková, E., Hort, L., vydala Česká společnost pro ochranu netopýrů (ČESON) roku 2013

Vyhláška MŽP ČR č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení Zákona ČNR č. 114/1992 Sb.

Zákon o ochraně přírody a krajiny, č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

Obrazová příloha:

Obr.1: Pěkný zápoj křovin mezi stromy v úseku Jenišovice-Paceřice (blíže k Jenišovicím). Z hlediska ptačích druhů nejhodnotnější část lokality.

Obr.2: Jedna z jabloní s dutinou v úseku Paceřice-Jenišovice

Obr.3: Značně poškozená zmlazující jabloň tamtéž – přes sníženou estetickou hodnotu je podobný strom cenným biotopem.

Obr.4: Dobře zachovaný segment třešňové aleje mezi Jenišovicemi a Roudným